

ביאורים ומילואים - על סדר הדף היומי

פסחים ט"ט עמוד א'

בגמ', אמר ר"א ומה לי אם דחו מכשירי מצוה שלאחר שחיטה את השבת, דאיתעביד ליה מצוה וכו'.

[א]. ופירש"י "שלאחר שחיטה, מיחוי קרביו, ואע"ג דאיתעביד ליה צורך גבוה". וכתבו התוס' (ד"ה אם דחו) "ותימה

לר"י מה ראייה מייתי דילמא שאני התם משום דלא אפשר למיעבד מאתמול. ונראה לר"י דמכשירי מצוה שלאחר

שחיטה דקאמר היינו הקטר חלבים דאפשר להמתין עד הלילה ודחי שבת", ע"כ. ורבינו חננאל פי' אתרתי "ומה אם דחו מכשירי מצוה של אחר שחיטה כגון מיחוי קרביו והקטרת אימוריו את השבת". ועי' באחרונים בסוגיין בתי' שי' רש"י (מהרש"ל, מגיני שלמה, צ"ח, ושב"א), כ"א לפי דרכו.

והנה במשנה (לעיל ט"ו). קאמר ר"ע "כל מלאכה שאפשר לעשותה מע"ש אינה דוחה את השבת, שחיטה שאי אפשר לעשותה מע"ש דוחה את השבת".

והיינו דמה דלא אפשר לעשות בע"ש שרי בשבת. ואפשר להסביר זאת בב' דרכים: האחד, דהא גופה שאי אפשר לעשות את המלאכה מבעוד יום, זה

טעם היתרה בשבת, דמה יעשה המצווה להקריב, ובליט ברירה חייב לעשותה בשבת, אך מלאכות שאפשר לעשותן בע"ש וה"נ כל מה שאינו מכשירי

מצוה לא יותר לעשותן בשבת אף אם לא היה יכול לעשותן מאתמול, ולכך הזאה אף היכא שלא היה יכול לעשותה מאתמול, לא יותר דלא הוי מכשירי

מצוה של קרבן פסח.

או נימא באופן אחר, ד'במועדו' מלמדנו שהותרה הקרבת הפסח בשבת, ולכך כל מלאכה שלא היה אפשר לעשותה מלפני השבת, מלמד שהיא חלק

מקרבן הפסח עצמו שדוחה שבת, אך מלאכות שאפשר לעשותן בערב שבת, הוא בע"כ לא חלק מקרבן הפסח בעצמו, ולכך אינן דוחות את השבת.

וכמו שאי' בירושלמי (פ"ח, ה"ב) דאמאי לר"ע אסור לעשות הזאה בשבת אף היא דאי אפשר באופן אחר, "דמין הזאה נעשית מבעוד יום", והיינו

לא מחמת שא"א באופן אחר שרי בשבת, אלא דבר שא"א קודם השבת בעל כרחך הוא חלק מהקרבן הדוחה שבת, ולכך מלאכות שאינן חלק מן הקרבן

ואפשר במקרים אחרים לעשותן מבעוד יום, אינן דוחות את השבת גם במצב שבו כעת ובפועל אי אפשר היה לעשותן מבעוד יום.

[ב]. ובדרך זו מבאר הקובץ **שיעורים** (ס"י ר"י) מחלוקת רש"י ותוס', דלרש"י, מיחוי הקרביים, אף שאיננו חלק ממעשה ההקרבה, נחשב כ"מכשירי

מצווה" למרות שאי אפשר לעשותה מאתמול, דבזה עדיין לא סגי להתירה, ובעל כרחך אם התירו זאת, הוא חלק ממכשירי המצוה של קרבן פסח.

משא"כ שי' התוס' היא, דכל דבר שלא יכול לעשותה מאתמול שרי כעת, אף אם אינו חלק מהעבודה, ולכך אין ראייה ממיחוי קרבים. [וצ"ע מר"ח הנ"ל].

תניא, אמר לו ר"א, עקיבא בשחיטה השבתני בשחיטה תהא מיתתו. א"ל רבי, אל תכפירני בשעת הדין.

[ג]. וביאור הדברים כתב המאירי במשנה (לעיל ט"ה: ד"ה ר"א אומר דוחין) וז"ל: "ואמר לו ר' אליעזר מה זה יהושע ומה ראי' רשות למצוה שאכילת הדיוט

אינה אלא רשות, ומ"מ ר' יהושע סובר שאכילת יום טוב מצוה [ונכו'], אלא שקפץ רבי עקיבא להשיב לר' אליעזר הזאה תוכיח [ונכו'] ולא דחו את השבת,

ואמר לו ר' אליעזר ועליה אני דן כלומר אף על ההזאה אני חולק [ונכו'], ואמר לו ר"ע או חלוף וכו' ופירשו בגמ' שר"ע מקובל היה ממנו שאין הזאה

דוחה שבת, ור' אליעזר הוא ששכחה מחמת חולי, והי' ר"ע חושש שלא להחליש דעתו לומר לו ששכח והיה מחזור להראות לו שפשוט היה לו שאין

הזאה דוחה שבת לא תהא שחיטה דוחה שבת ואמר לו ר' אליעזר א"כ בטלת גז"ש של במועדו [ונכו'], מ"מ בהזאה פשוט הי' לו לר"ע שאינה דוחה ומר'

אליעזר בעצמו קבלה, ופי' בגמ' שר' אליעזר כעס עליו על שהחזיקו בקנתרן שהי' מראה פנים לומר שלא תהא שחיטה דוחה שבת, ואף ר"ע לא היה

אומרה אלא להזכירו שהזאה אינה דוחה כדי להביאו לומר שלא תהא הרכבתו והזאתו דוחה גם כן, ומתוך כעסו קללו ואמר בשחיטה השבתני כלומר

לעכב את השחיטה על ידי פלפולך מה שלא חלק אדם בה מעולם, אין זה אלא דרך קנתור ומתוך כך קללו ואמר לו בשחיטה תהא מיתתך, ונענה לו

ר"ע ואמר אל תכפירני בשעת הדין כלומר שלא תכפור לי בשעה שאני דן לפניך **מה שקבלתי ממך** שאין הזאה דוחה שבת", ע"כ.

[ד]. והנה הכא משמע שר"א "בירך" את ר"ע כיון שהבין מדבריו שהוא מקנטר בדברי תורה, דשאל לו ששחיטה לא תדחה שבת, והוא ידע שהיא דוחה

את השבת מילפוטא דבמועדו. אמנם בסנהדרין (נ"ט.) משמע ד"בירכו" מטעם אחר: "תניא כשחלה רבי אליעזר נכנסו רבי עקיבא וחביריו לבקרו. הוא

יושב בקינוף שלו והן יושבין בטרקלין שלו. ואותו היום ערב שבת היה [ונכו'], נכנסו וישבו לפניו מרחוק ארבע אמות, אמר להם למה באתם, אמרו לו

ללמוד תורה באנו, **אמר להם ועד עכשיו למה לא באתם**, אמרו לו לא היה לנו פנאי, אמר להן תמיה אני אם ימותו מיתת עצמן. אמר לו רבי עקיבא

שלי מהו, אמר לו שלך קשה משלהן". ופירש"י "שלך קשה משלהן, מפני שלבך פתוח כאולם, ואילו שמשתי היית למד תורה הרבה" [ועיי' שביד רמ"ה,

ובמהרש"א, פירושים אחרים]. ומשמע, דכיון שלא שימש די חכמים ללמוד מהם תורה, בירכו ר"א.

וכתב שם **הערוך לנר**: "אכן גם שם (פסחים ט"ו.) שייך להקשות דא"ל בשחיטה תהא מיתתך, והרי בגמרא אמרינן שסרקו בשרו במסרקות של ברזל

ובזה המיתתו. אכן נ"ל דבזה הכל א"ש, דבאמת מכח אותה מעשה היה לו לידון בשחיטה כדקאמר לו, אכן כאשר נוסף עליו גם זה שפירש מר"א,

ור"א קאמר להו תמה אני אם ימותו מיתת עצמן, בזה שאל ר"ע שלו מהו, פי' אם עי"ז נשתנה גם מיתתו משחיטה שהיא סייף לחמורה ממנה, וע"ז

השיב לו ר"א דשלו קשה משלהן מפני שניתוסף עליו גם עון זה, ולכן באמת לא היתה מיתתו בסייף רק בחמורה ממנה".

[ה]. ועי' בב"ק (ט"ז:) קאמר שמואל טבח אומן שקלקל חייב לשלם מזיק הוא פושע הוא, נעשה כאומר לו שחוט לי מכאן ושחט לו מכאן. ואיתיביה רב

חמא בר גוריא לשמואל מברייתא דהוא פטור, וכן ההוא מדרבנן שם איתיביה מאותה ברייתא, וקיללם שמואל "לעכר מוחך", וקאמר להו שמואל

"קאמינא לכו אנא רבי מאיר, וקאמריתו לי רבנן, אמאי לא דייקת מילי שאני אומר מזיק הוא פושע הוא נעשה כאומר לו שחוט לי מכאן ושחט לו

ביאורים ומילואים - על סדר הדף היומי

ובגמ' מנחות (ס"ח:) "יתב ר' טרפון וקא קשיא ליה מה בין קודם לעומר לקודם לשתי הלחם [דאם הביא מנחות קודם לעומר פסול, וקודם לב' הלחם כשר]. אמר לפניו יהודה בר נחמיה, לא אם אמרת קודם לעומר שכן לא הותר מכללו אצל הדיוט, תאמר קודם לשתי הלחם שהותר מכללו אצל הדיוט. שתק רבי טרפון, צהבו פניו של רבי יהודה בן נחמיה. אמר לו רבי עקיבא, יהודה, צהבו פניך שהשבת את זקן, תמהני אם תאריך ימים. אמר רבי יהודה ברבי אלעאי, אותו הפרק פרס הפסח היה [וברש"י "שתי שבתות קודם הפסח"], כשעליתי לעצרת שאלתי אחריו, יהודה בן נחמיה היכן הוא, ואמרו לי נפטר והלך לו", ע"כ. ועי' באגרא דפרקא (אות שט"ז) מש"כ בזה.

וכתב החזון איש (ו"ד הל' נידוי ס' ר"ה ד"ה ובגמ' ב"ק צ"ט): "נראה דהיה מכיר בו שמואל חסרון הכנעה, וראוי היה לו להאמין שלא היה שמואל מאריך בדברים לחינם, וראוי היה לו להאמין שלא שכח שמואל ברייתא דפריך ליה מיניה, והיה לו לשאול לשמואל מה כונתו באריכות הדברים, או לשאלו אם אפילו לרבנן קאמר, וקושיתו היה נרשם כאילו איפריך שמואל בודאות, ופגע בזה בכבוד רבו ונתחייב בנדוי. וקללו כדי לעוררו להוספת אמונה לדברי חכמים שלשונם מרפא, והיה מוסיף לו לפרש דבריו [וכו'] אמאי לא דייקת מילי [וכו'], ומצינו מנחות ס"ח ב' דבשביל דצהבו פניו של ריב"נ א"ל ר"ע תמהני אם תאריך ימים, ולא האריך ימים מפרס הפסח עד עצרת, והכא נכנעו ולא פגעה בהן קללת שמואל דלא נאמר בגמ' וכן הוה, ונראה דכל הני דמצינו בגמ' אמוראי דקללו היה הדבר חובה להיות כבוד התורה קבועה בלבבות ושלא יתרגלו בזלזול כבוד החכמים, וזהו הטעם דמנדין על כבוד הרב", ע"כ. [וכן נראה מחגיגה (ג) בעונש שהעניש רבי אליעזר (עי' רש"י וכן במסכת ידים פ"ה ג') את ר"י בן דומסקית. ועי' גיטין (ז) דום לה' וכו', דמשמע שאכן בצער סתם אסור לקללו, ובע"כ רק כשמזלזל בבכוד התורה. אמנם עי' בשבת (ק"ח) במעשה דרב ושמואל, דלא היה שם לכאורה ענין כזה רק צער הגוף. וי"ל דאולי חשב רב שזה המשך הזלזול של קרנא שתהיה על קנקנו והטרידו בשאלות שלא בד"א, וצ"ע. שו"ר שכ"ב בבן יהודה שם].

ו. בדורו של מרן הבית יוסף זצ"ל (שו"ת, הל' כתובות ס' י"ד) התעורר ויכוח בין רבנים, לכמה זמן היה תוקף חרם דרבינו גרשם, וזה התעורר בעקבות איזה מעשה שחכם אשכנזי התיר לבן ירושלים, לישא אישה על אשתו, דאמר שתוקף החרם נתבטל בתחילת האלף השישי. ומרן הבית יוסף חלק עליו בתוקף רב כאשר מאריך שם בתשובותיו, ואותו חכם חלק על הבית יוסף ודיבר עליו מאוד בחרפה. ומצד שני היתה מחלוקת נוספת עם אותו אחד בירושלים שנשא אשה נוספת, והיו מהחכמים שאמרו שחייב לגרש אשתו, ועמדו לנדותו ולרחקו מכל מקום עד שיגרשה. והבית יוסף נדרש לזה, וכתב שחלילה לפסוק שאותו יהודי יגרש את אשתו, כי הוא עשה על פי היתר חכם, ואף שהב"י וכל החכמים בצפת סבורים שהיתר היה טעות, אך בוודאי אינו יותר גרוע מנושא אשה באיסור דרבנן שאינו צריך להוציא, ובפרט שהאשה לא עשתה עול, והיאך אפשר להכלימה ולביישה. ולכך מסיק הבית יוסף, שאסור לנדותו, ומוסיף שם הבית יוסף, שגם תלמידי אותו רב וחכם שנידה את היהודי, ואמר לתלמידיו בפירוש שחייבים להרחיקו, אסור להם לשמוע בקולו, דשלא כדן עשה אותו חכם. ובסוף דבריו כתב שם הב"י לשואל, ששאלו איך ימחה על כבודו של הבית יוסף ועל חיבורו שמבזזה ע"י החולקים עליו, וקאמר ליה שם הב"י, דעל כבודי אין למחות כי חנני ה' במידה טובה שלא אכפת לי מכבודי, אמנם על כבוד התורה איני יכול למחול, ולכך כל אחד מהם יזכיר לעצמו את מעשה דיהודה בן נחמיה הנ"ל, ובכך שיזכיר לעצמו יקיים חובת מחאה על כבוד התורה שלא יתלמד לזלזל בתורה. ועל כבוד חיבורי בוודאי אינו צריך למחות, כי לא יעלה ולא יוריד אם יגנו אותו או ישבחו אותו, והחיבור יעיד בסופו לעצמו דנכרים דברי אמת, עכתו"ד עיי"ש כי יסודיים הם בכל עניני המחלוקת ומחאות על כבוד רבו.

בגמ', והזאה מ"ט לא דחיא שבת וכו' אמר רבה גזירה שמא יטלנה ויעבירנה ארבע אמות ברשות הרבים.

ז. הנה בסוכה (מ"ג) מסקינן דטעמא דשמא יעבירנו היינו הך בשופר בלולב ובמגילה, כיון דאינו בקיאי בקביעי דירחא וזה ספק באותו היו"ט שחל בשבת אם הוא היו"ט הנכון. ופריך בגמ' גבי לולב דבארץ ישראל ביומא קמא צריך לדחות ששם בקיאי בקביעא דירחא, ומסיך אין הכי נמי, דבא"י אכן לולב דוחה את השבת. וכתבו התוס' (ד"ה אינה) דלמעשה אף בא"י אין לולב דוחה את השבת אף דביאיין בקביעא דירחא, וכדאמר אח"כ בגמ' שם, משום לא פלוג בין א"י לחו"ל.

וכתב הריטב"א (סוכה שם ד"ה והשתא) א"כ משמע, בדבר שאין ספק על אותו היום שהוא מחוייב, שפיר ידחה השבת, ולכך ברית מילה דוחה את השבת ביום השמיני, שאין בזה ספק. וכן כל דבר שיהיה אפשר לחלק בין א"י לחו"ל, לא נחשוש לגזרת שמא יעבירנו ד"א ברה"ר בא"י, כיון דבא"י בקביעא דירחא. והקשה הריטב"א, א"כ בהזאה בשבת ע"פ שהוא משום הקרבן פסח ששייך רק בא"י, אמאי אמרינן בסוגיין דחיישינן לגזירת שמא יעבירנו, והלא בקיאיין בקביעא דירחא בא"י, ובהא ליכא למימר לא פלוג, דאין זה שייך בחו"ל כמו לולב, [והנצי"ב במשיב דבר בסוגיין נמי נתאמץ מאוד בקושיא זו, וצ"ע דלא הזכיר שזה קו' הריטב"א שם בסוכה].

ותירץ, דבכל המצוות הרי הוא מחוייב כעת, ורק מספק אי זהו אותו היום אין אנו דוחין את השבת, מחששא דשמא יעבירנו, אמנם טמא בקרבן פסח פטור, ויכול לעשות פסח שני, ורק ע"י ההזאה יתחייב כעת, וזה שפיר לא אמרינן דנתיר גזרת שמא יעבירנו, כדי לחייבו בדבר שאינו מחוייב כעת.

ח. אמנם הר"ן (ר"ה כ"ט. ובדפי הרי"ף ח. ד"ה גזירה) למד באופן אחר: "וא"ת מאי שנא הני דגזרינן, ומאי שנא מילה דשריא בשבת ולא גזרינן שמא יעביר תינוק או אזמל ד' אמות ברה"ר, י"ל דהני שאני לפי שהכל טרודין בהם ולא מדכר חד אחבריה מה שא"כ במילה, ואף על גב דגזרינן בהזאת טמא מת שחל ז' שלו בערב הפסח שחל להיות בשבת כדאיתא בפסחים פרק א"ד, התם היינו טעמא דנהי שאין הכל טרודין בהזאה הרי כולם טרודין בפסחיהם ולא מדכרו ליה".

ביאורים ומילואים - על סדר הדף היומי

והתוס' (מגילה ד: ד"ה ויעבירנה ד"א) כתבו "אבל מילה בשבת אין לדחות, דהא חמירא שכן נכרתו עליה י"ג בריתות וגם אין אדם מל אלא אם כן הוי בקי דסכנה יש בדבר", ולפי"ז נוכרה לומר, דבהזאה שיכול להיות לאו דווקא ע"י בקי, איכא למיחש לשמא יעבירונו. אך מדברי שניהם נפקא, דאין לחלק בין היכא דהזמן ידוע וקבוע בוודאי, להיכא שהוא ספק.

ואכן הקשה **הכנסת הגדולה** (או"ח ר"ס תקפ"ח) על הר"ן [וה"נ יוקשה על תוס' הנ"ל] "ודבריו תמוהים דכבר אמרו בפ' לולב וערבה דלולב גזרו משום דלא ידעינן בקביעא דירחא, וטעם זה יספיק ג"כ לתת הפרש בין לולב למילה, ובשופר ג"כ כבר כתב הוא ז"ל דהוי דומיא דלולב לענין דלא ידעינן בקביעא דירחא". והכנה"ג מבאר החילוק בין מילה להזאה כדכתב הריטב"א לעיל, שבפסח עדיין אינו מחוייב כ"ז שלא היזו עליו.

ועוד יותר קשה, שהר"ן עצמו במגילה (שם, ב: מדפי הר"ף, ד"ה אבל מקרא מגילה בשבת) כתב להדיא החילוק בין בקיעי בקביעי דירחא, וז"ל: "משום דלולב בזמן הזה דחשבי' נפשין בדלא ידעינן בקבועא דירחא חשיב לן כספקא, ומש"ה דיניה כמגילה דרבנן שראוי לדחותו משום גזירה, **אבל בזמן שבהמ"ק קיים לא מדחי לולב ביום ראשון בשבת משום דה' גזירה וכדאיתא פ' לולב וערבה**, ומיהו שופר לעולם נדחה מפני השבת ולא היו תוקעין אלא במקדש לפי שברוב השנים לא היו יודעין בשחרית שהיא שעת תקיעת שופר בקיבועו של חודש".

ט]. אמנם מדברי **הפני יהושע** (מגילה שם ד"ה אלא לפי"ז) נמי משמע שנתחבט בזה הקושיא [אף שלא כתב זאת להדיא כהנה"ג], ומדבריו למדנו דאיכא ב' טעמים לגזור שמא יעבירונו, הראשון בכל מצוה דרבנן או ספיקא דיומא שהיא כמו דרבנן כדכתב הר"ן, והוא הטעם הברור, ובהא ליכא לחלק בין הדבקים והוא כלל הכולל את כל האיסורים, אמנם היכא שהחויב ברור מדאורייתא ואינו מסופק, עדיין איכא למיגזר שמא יעבירונו היכא שלא הותר לו להעביר, ואז צריכים ליישב או כדכתבו התוס' דמילה נעשה ע"י בקי ולא חיישינן שמא יעבירונו, או כדכתב הר"ן דרבים מדכרי אהדדי, משא"כ בהזאה אף שהוא מה"ת, אך לא נעשית בדווקא ע"י בקי [לתוס'], או שהכול טרודין בפסחיהם [להר"ן], אכתי איכא למיגזר לשמא יעבירונו.

והשער המלך (פ"ב מהל' שופר ה"ו) כתב ליישב שי' הר"ן, דבכל מצוה דרבים ודאית מהתורה, לא גזרינן שמא יעבירונו, דחשיבותה שהיא בכל ישראל גדולה יותר מהגזרה, אמנם בדרבנן אף שהיא מצוה של כל ישראל גזרינן. משא"כ במצוה דיחיד אף כשהיא מדאורייתא וחיובה ברור, איכא למיחש לשמא יעבירונו, וע"כ בעי הר"ן במילה לטעמא דרבים מדכרי אהדדי, ומשא"כ בהזאה דליכא מי שיזכיר.

ויש להביא ראי' לתירוץ, מקו' הגמ' (ביצה ח.) דבספק גזרו שלא לכסות הדם ביו"ט, ופריך בגמ' אלא ספק מאי טעמא דילמא עביד כתישה, ודאי נמי נגזור משום כתישה וכו'. והקשה **האחיעזר** (נ"ג, פ"ט, ג') והלא בחיוב ודאי לא גזרינן עיי"ש. אך להנ"ל א"ש, דכיסוי הדם הוי **מצוה דיחיד**, ובהא להר"ן שפיר גזרינן.

י]. והנה **הנצי"ב** זצ"ל בסוגיין (מחמ"ש שדה ד"ה אמר רבה) הקשה [בחנונו לעיל] קושיית ראשונים זו, דהלא קרבן פסח הוא חיוב ודאי, ומדוע ההזאה אינה דוחה את השבת, והעתיק דברי **הרמב"ם** (פ"ו מק"פ ה"ו) "טמא מת שחל שביעי שלו להיות בשבת אין מזין עליו אלא למחר, ואפילו חל שביעי שלו להיות בשלשה עשר בניסן והוא שבת ידחה ליום ארבעה עשר, ומזין עליו ואין שוחטין עליו כמו שביארנו, אלא ידחה לפסח שני, והלא איסור הזייה בשבת משום שבות והפסח בכרת והיאך יעמידו דבריהם במקום כרת, מפני שביום שהוא אסור בהזייה משום שבות אינו זמן הקרבן שחייבין עליו כרת, לפיכך העמידו דבריהם במקומן אף על פי שהדבר גורם לעתיד לבוא לעמוד במקום כרת". ומשמע מלשון הרמב"ם, דאיהו פירש הסוגיא, דלא בשבת ערב פסח מיירי, אלא בערב פסח שחל ביום ראשון, וההזאה בשבת היא צורך מחר, דע"י ההזאה יוכל להקריב הפסח ביום ראשון. דאי היה שבת ערב פסח, לא יהני ליה הזאתו בשבת עצמו להתירו בקרבן פסח, דאין שוחטין עליו, ע"כ, ועיי"ש מש"כ עוד.

ואמנם, דהלכה זו של הרמב"ם (שם ה"א) דאין שוחטין הפסח בארבעה עשר על מי שהוזה בו ביום, הוא קשה מאוד כדהק' שם **הראב"ד** **והכסף משנה**, וכל **האחרונים** מפרשי הרמב"ם האריכו שם ביותר להקשות וליישב בדוחק גדול שי' הרמב"ם, ואחד הקושיות החמורות עליו הוא באמת מסוגיין, דא"כ מה פריך ר"ע לר"א הזאה תוכיח שאינה דוחה את השבת, והלא ההזאה היא צורך מחר ולכך אינה דוחה את השבת, עיי"ש. וא"כ הוא תירוץ קשה ליישב הקושיא בקושיא שהיא קשה ממנה, וצ"ע. ומן ההכרח לומר, ואני מאמין שכך הוא, דמסתמא חסר לנו בדפוס מדברי המשיב דבר [ושמעתי מאלופי ומיודעי רבי **אברהם מאיר הכהן גלאנצר** ז"ל על מקום אחר שהיה קשה לו בנצי"ב, והיה בחר לו חסר בדבריו, וכעבור שנים נודע מכת"י של הנצי"ב עצמו שאכן היה חסר בדבריו בדפוס], דהוא מתעלם לגמרי מכל הראשונים הנ"ל שהזכרנו שהקשו ותירצו קושייתו, ומסתמא הוא הזכירם בתחילת דבריו שאינם בידינו, והוסיף דלפי שי' הרמב"ם לא מתחילה הקושיא, דההזאה היא לצורך מחר, וזה לכאורה הכרח וברור.

בגמ', ולרבי אליעזר ניעבריה, דהא אמר רבי אליעזר מכשירי מצוה דוחין את השבת וכו'.

יא]. משמע בגמ', דהיכא דאיכא חיוב, לא גזרינן לר"א שמא יעבירונו, דאף אם יעבירונו הוא בגדר של מכשירי מצוה. והקשה **השפת אמת** "אבל תמהני לפי זה, דא"כ יחלוק רבי אליעזר על כל הני משניות דלולב ושופר שאינן מתקיימים בשבת משום דה' גזירה דשמא יעבירונו, ולר"א כיון דבכולהו מכשירין דוחין השבת, ושם גברא חזי א"כ נעבר' כקושיית הגמ' כאן, וצריך עיון".

ולא זכיתי להבין דברי קדשו, דהלא טעם הגזרה שם הוא מכיון דלא בקיעא בקביעא דירחא, כדכתבנו לעיל, וע"כ החיוב אינו ברור, והיכא שלא ברור שחיובו ברור, אף הכא חזינן לר"א דגזרינן שמא יעבירונו. וא"נ במקום שבקאיין בקביעא דירחא, אין הכי נמי דלא גזרו, כלולב ביום ראשון בא"י, וכמילה בכל מקום דלא גזרינן, וכתב הריטב"א הנ"ל דהוא חיוב ברור, וצ"ע.

הערות והארות יתקבלו בברכה ויבואו בדפים הבאים בשם אומרם בל"נ: rabinoviz@gmail.com